

– у студентів-медиків нічим не відрізняється від представників інших спеціальностей, що уможливує ефективне використання гри як навчальної діяльності.

Назагал, саме формування інтелектуальної та когнітивної культури, як показує попередній практичний досвід, здійснюється значно ефективніше не формально-репродуктивним, а саме інтерактивним та значною мірою ігровим шляхом.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Слюта А.М.

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка

Враховуючи необхідність розвитку системи підготовки конкурентоспроможних фахівців-екологів, які мають сучасні знання та вміння, виробнича практика є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня та має на меті набуття студентом професійних вмінь та навичок.

Удосконалення підготовки фахівців-екологів, перебуває у прямій залежності не тільки від орієнтації студентів на дану професію, а й від організації їх підготовки до майбутньої професійної діяльності, зокрема під час проходження студентами виробничої практики. Виробнича практика у професійному становленні майбутнього еколога посідає вагомe місце і є одним із найскладніших і багатогранних видів навчальної діяльності студента у вищому навчальному закладі освіти.

Безпосередня практична діяльність на підприємстві чи організації здійснює значний вплив на підготовку майбутніх екологів, а доцільна її організація, за умови постійного удосконалення процесу виробничої практики, дозволяє формувати професійні уміння та якість особистості майбутнього еколога.

Виробнича практика студентів на штатних робочих місцях – це заключний етап їхньої професійної підготовки, який проводиться в останні місяці навчання. Таким чином, для забезпечення повноцінної підготовки майбутніх екологів у процесі виробничої практики в першу чергу потрібно визначити стратегію роботи підприємства чи установи, встановити вимоги щодо знань та умінь студентів та погодити вимоги щодо виробничої практики з керівниками від підприємства. Наступним кроком є окреслення та узгодження спрямованості завдань виробничої практики. Отже, до завдань, що розв'язуються у процесі виробничої практики, належать: соціальна, психологічна й фізіологічна адаптація студентів до виробничих умов; удосконалення й конкретизація професійних знань, навичок й умінь; спеціалізація з обраної професії; накопичення досвіду самостійної роботи в ході виконання складних виробничих робіт; оволодіння прогресивними технологіями, навичками роботи на сучасному устаткуванні, засобами механізації й автоматизації, високопродуктивними інструментами й пристроями, досвідом передовиків і новаторів виробництва; вивчення заводської технічної й технологічної документації, питань наукової організації праці; формування навичок й умінь застосовувати знання на практиці, розв'язувати складні виробничі завдання. У період виробничої практики важливо вирішувати завдання формування професійно важливих якостей майбутніх робітників, таких як швидкість реакції, координація рухів, швидкість уваги, спостережливість, уміння визначати на слух несправність у роботі устаткування й інструментів, тощо.

Підготовка спеціаліста не можлива без набуття випускниками навчального закладу певного досвіду роботи, нових знань та професійних умінь на виробництві. Отже, для контролю та перевірки освоєння знань та професійних умінь, для забезпечення повноцінної виробничої практики, необхідно провести зріз знань та умінь студентів-екологів до проходження ними виробничої практики, безпосередньо проаналізувати ступінь підготовки студентів до виробничої практики та провести контроль і оцінку змісту знань та умінь студентів після проходження виробничої практики. Враховуючи зазначені вище показники та результати підготовки студентів-екологів до виробничої практики, за необхідністю можливе вдосконалення програми виробничої практики.

Практична підготовка студентів-екологів є обов'язковим компонентом професійної

підготовки, її проходження необхідне для здобуття кваліфікаційного рівня і має за мету набуття студентами професійних умінь та навичок. Виробнича практика займає приблизно 20-25 % усього навчального часу. Ефективність практики забезпечується зв'язками між вищим навчальним закладом та відповідним закладом для проведення практики – господарством, підприємством, фірмою тощо. Метою будь-якої практики є формування професійних, практичних та організаторських умінь і навичок.

Практика студентів передбачає неперервність і послідовність її проведення під час одержання потрібного обсягу практичних знань та вмінь відповідно до спеціальності майбутнього фахівця. Виробнича практика дає можливість студенту-екологу виконувати обов'язки фахівця на робочому місці, він здійснює весь цикл роботи за своєю спеціальністю, усвідомлює механізм дії підрозділу, у якому проводиться виробнича практика, загальну картину всього об'єкта практики.

Протягом виробничої практики студенти починають засвоювати основи професійної майстерності, формувати стиль індивідуальної діяльності, набувають професійні уміння співпраці та спілкування в колективі, тобто відбувається процес первинної професійної соціалізації. Таким чином, обов'язково потрібно встановити вимоги щодо необхідних знань, умінь та навичок студентів під час виробничої практики, провести зріз знань студентів до проходження ними практики і після, для забезпечення повноцінності виробничої практики, а в подальшому, за необхідності, для її вдосконалення.

Процес оволодіння знаннями, вміннями і навичками в процесі виробничої практики становить пізнавальну діяльність студентів, якою керують керівники практик від ВНЗ і підприємства. Головний зміст керівництва полягає в тому, що керівник є насамперед організатором пізнавальної діяльності студентів, створює умови, за яких вони можуть найраціональніше і найпродуктивніше формувати професійні вміння. Здійснюючи контроль за навчанням на виробництві, він повинен бути готовий допомогти, коли в них виникають труднощі.

Отже, професійна підготовка студентів-екологів у процесі проходження виробничої практики передбачає: визначення стратегії організації чи підприємства, встановлення вимог щодо необхідних знань, умінь та навичок студентів, погодження з керівниками практики від підприємства вимог щодо виробничої практики студентів-екологів, окреслення та узгодження спрямованості завдань виробничої практики, розробку методів і стратегій навчання під час виробничої практики, проведення зрізу та умінь студентів до проходження ними виробничої практики, аналіз ступеня підготовки до практики, проведення контролю і оцінки змісту знань і умінь студентів після проходження виробничої практики та здійснення вдосконалення програми практики.

Результатом застосування алгоритму професійної підготовки майбутніх екологів у процесі виробничої практики є забезпечення повноцінної виробничої практики.

ВРАХУВАННЯ ПРИНЦИПУ НАСТУПНОСТІ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ

Степанюк А. В., Жирська Г. Я., Міщук Н. Й.

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

У педагогічній науці наступність вважається універсальною педагогічною категорією, яка відображає взаємоузгодженість, взаємозв'язок суміжних ступенів, етапів педагогічної діяльності, навчання, що і забезпечує неперервність освіти. Вона є необхідною умовою якісної підготовки фахівців в умовах ступеневої вищої освіти. Сьогодні розробка стандартів вищої, зокрема, педагогічної, освіти в Україні перебуває на етапі удосконалення з урахуванням компетентнісного підходу. Застосування цього підходу передбачає формування нової системи діагностичних засобів з переходом від оцінки знань до оцінки компетенцій та визначення рівня компетентності. Тому потребує уточнення пропонований рівень компетенцій фахівців різного ступеня підготовки та розробка технології їх врахування за умов безперервної педагогічної освіти.

У обґрунтуванні компетенцій майбутніх учителів біології виходили з того, що вони